

Dinamikus beszerzési rendszer alkalmazása szociális szempontból Application of dynamic purchasing system from social aspects

Dr. Hunyadi Emese

DOI: 10.37371/KEP.2023.9.4

Címszavak: *dinamikus beszerzési rendszer, DBR, építési beruházás, szociális szempont, EKR, kkv, RRF, felzárkóztatás, alkalmassági követelmény, értékelési szempont*

Absztrakt

A dinamikus beszerzési rendszer (a továbbiakban: DBR) intézményét már a 2004. évben megjelent 2004/17/EK irányelv,¹ valamint a 2004/18/EK irányelv² érintette szabályozásában, melynek nyomán a magyar jogrendszerben is megjelentek a jogintézmény alapjai, részletszabályok kidolgozására azonban a 2014/24/EU irányelv,³ valamint a 2014/25/EU irányelv⁴ égisze alatt, a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvényben (a továbbiakban: Kbt.) került sor.

Jelen cikk célja, hogy bemutassa a DBR alapvető szabályait, alapfogalmait, majd ezt követően a későbbiekben ismertetett építési beruházási tárgyú DBR céljának, tartalmának ismertetésén keresztül azt, hogy a DBR nem kizárólag áru- és szolgáltatásbeszerzés esetén, hanem építési beruházás esetében is megfelelően alkalmazható. A cikk továbbá törekszik bemutatni a fenti DBR alkalmazása során érvényesített szociális szempontokat, melyekre nem pusztán az alkalmassági minimumkövetelmények, értékelési szempontok, szerződéses feltételek kapcsán tér ki, hanem a *szociális-beavatkozási szempontból* is. A cikk a fentiek mellett igyekszik rámutatni arra, hogy a felállított DBR esélyegyenlőséget erősítő, társadalmi különbségeket enyhítő célok elérése érdekében is érdemi eszközzül szolgálhat.

A cikkben kifejtésre kerülnek fentiek mellett a DBR – eddig – páratlan előnyei a már bevált közbeszerzési eljárástípusokhoz, módszerekhez képest.

Abstract

The institution of dynamic purchasing system (hereinafter: DBR) was already regulated in Directive 2004/17/EC and Directive 2004/18/EC, on the basis of which the foundations of the legal institution appeared in the Hungarian legal system. Nevertheless, detailed rules were developed in Act CXLIII of 2015 on public procurement (hereinafter: Kbt.) under the aegis of the transposition of Directive 2014/24/EU and Directive 2014/25/EU.

The purpose of this article is to present the basic rules and concepts of the DBR, and to show through the description of the purpose and content of the DBR for works described later, that the DBR can be properly applied not only in the case of procurement of goods and services, but also in the case of works. The article also tries to present the social aspects that were implemented during the application of the above DBR, which are covered not only in connection with the minimum suitability requirements, evaluation criteria, and contractual conditions, but also from the social intervention point of view. In addition to the above, the article tries to point out that the presented DBR can serve as a meaningful tool for achieving goals that strengthen equal opportunities and alleviate social differences.

In addition to the above, the article explains the unique advantages of DBR compared to already proven public procurement procedure types and methods.

¹ az Európai Parlament és a Tanács a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló 2004/17/EK irányelve.

² az Európai Parlament és a Tanács az építési beruházásra, az árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló 2004/18/EK irányelve.

³ az Európai Parlament és a Tanács a közbeszerzésekről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/24/EU irányelv.

⁴ az Európai Parlament és a Tanács a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/25/EU irányelv.

A DBR uniós szabályozása

A szabályozás kialakulása

A DBR kezdeti uniós szabályozása tekintetében a 2004/18/EK irányelv – klasszikus irányelv – szabályai kerülnek ismertetésre, lévén, hogy a 2004/17/EK irányelv – közszolgáltatókra vonatkozó irányelv – nagyrészt hasonló szabályokat tartalmaz a közszolgáltatókra vonatkozó kisebb eltérések kivételével.

A DBR mibenlétét a 2004/18/EK irányelv egy olyan, gyakori beszerzések lebonyolítására szolgáló, teljesen elektronikusan zajló folyamatként látta, melynek jellemzője, hogy a piacon általában rendelkezésre álló formában megfelel az ajánlatkérő szerv követelményeinek, valamint határozott idejű és érvényességi ideje alatt bármely gazdasági szereplő számára nyitott, aki, illetve amely megfelel a kiválasztási szempontoknak, illetve benyújtotta a dokumentációnak megfelelő előzetes ajánlatát.⁵ A DBR rendszer előnyeként emelte ki a már kiválasztott ajánlattevői jegyzék létrehozása mellett az új ajánlattevő csatlakozásának lehetőségét, tekintettel arra, hogy így az ajánlatkérő ajánlatok széles tárházához jut hozzá és a gazdasági szereplők közti verseny is széles körben biztosított.⁶ A DBR létrehozásának és ajánlatkérői alkalmazásának célja volt ekként az adott közbeszerzési szerződés teljesítésében részvételre jogosultak előre történő kiválasztása, valamint a más gazdasági szereplők részére későbbi, folyamatos csatlakozási lehetőség meghagyása, így egy kvázi előminősítési módszerrel történő „átesést” követően a konkrét beszerzési igények gazdasági szereplők általi eredményes, gyors és effektív kielégítése.

A 2004/18/EK irányelv 33. cikke keretjellegű rendelkezésekkel szabályozta a DBR működését, melyre a nyílt eljárás szabályait rendelte alkalmazni. Az idézett cikk nem utal rá, de a szabályozás néhol tartalmazott tárgyalásos eljárásra jellemző ismérveket is, ilyen volt például az előzetes ajánlatok benyújtása, melyek bármikor

javíthatóak voltak, amennyiben továbbra is megfelelnek az előírtaknak. Ez utóbbi előzetes ajánlatadási kötelezettség volt ugyanakkor az a körülmény, amely ezen jogintézmény dinamikáját, gördülékenységét csorbította.

A DBR időtartama legfeljebb négy évig tarthatott, azzal, hogy ez kellően indokolt esetben meghosszabbítható volt.

Jelenlegi szabályozás

A tagállamok általi alkalmazásból szerzett tapasztalatok, levont következtetések folyamán a jogintézmény fejlődése jelentős fordulatot vett a 2014/24/EU irányelv és a 2014/25/EU irányelv hatálybalépésével. A 2014/25/EU irányelv – közszolgáltatókra vonatkozó irányelv – szabályainak ismertetésére jelen cikk nem tér ki, a cikkben a 2014/24/EU irányelv szabályai kerülnek ismertetésre.

A 2014/24/EU irányelv preambulumban említi, hogy a DBR szabályok kiigazítására azért volt szükség, hogy a tagállamok ajánlatkérő szervei teljes mértékben kihasználhassák ezen beszerzési mód adta előnyöket.⁷ A jogintézmény egyszerűsítését célozta s ezzel együtt lényegi változást hozott a korábbi szabályozáshoz képest, hogy az irányelv a meghívásos eljárás szabályait rendeli alkalmazni a DBR-ek működése során, ezzel kiküszöbölve az előzetes ajánlat adási kötelezettséget, ami jelentős többletterhernek bizonyult, valamint a gazdasági szereplők közti versenyre sem volt üdvös hatással. Már részvételi jelentkezőként említi a gazdasági szereplők DBR-be jelentkezését – szemben az előzetes ajánlat adási terminológiával – és előírja egy kétszakaszos eljárás lebonyolítását azáltal, hogy a részvételi jelentkezést benyújtó és kiválasztási szempontoknak megfelelő valamennyi gazdasági szereplő részt vehet majd a DBR útján lebonyolítandó közbeszerzési eljárásokban.⁸ Az előminősítési folyamat következtében a DBR-be felvett valamennyi részvételre jelentkező valamennyi ajánlattételi eljárás során ajánlat-

⁵ 2004/18/EK irányelv 1. cikk (6) bekezdés.

⁶ 2004/18/EK irányelv 13. preambulumbekkezdés.

⁷ 2014/24/EU irányelv (63) preambulumbekkezdés.

⁸ dr. Nagy Paulina, Németh Krisztina: Dinamikus beszerzési rendszer a gyakorlatban – Közbeszerzés a tudomány szolgálatában a Szegedi Tudományegyetemen, Közbeszerzési Iránytű 2019. I. évfolyam 8. szám, elérési útvonal:

<https://ertesitoplus.kozbeszerzes.hu> (a továbbiakban: dr. Nagy P., Németh K.: Dinamikus beszerzési rendszer a gyakorlatban) 1. fejezet 4. bekezdés.

tételre felhívásra kerül, és az odaítélési kritériumok szerinti legjobb ajánlatot tevő ajánlattevővel kerül megkötésre a szerződés.

A 2014/24/EU irányelv már kifejezetten tartalmazza – elődjével, a 2004/18/EK irányelvvel ellentétben –, hogy a DBR használata építési beruházási tárgyú eljárásban is lehetséges.

A 2014/24/EU irányelv eltörölte a négy éves időbeli korlátot a DBR fennállása kapcsán, csupán annyiban kötve meg az ajánlatkérő kezét, hogy az eljárást megindító felhívásban rögzíteni kell a fennállás konkrét időtartamát. Üdvözlendő változás továbbá, hogy az új szabályozás az eljárás ajánlattételi szakaszában rövidítette a bírálati határidőket, azt fő szabály szerint 10 munkanapban határozta meg.

A kis- és középvállalkozások segítése érdekében előrevetíti a termékek, építési beruházások vagy szolgáltatások objektív módon meghatározott kategóriákra történő tagolását, például az adott kategóriában odaítélhető egyedi szerződések mérete, földrajzi lokáció alapján, vagy termékekre, szolgáltatásokra vonatkozó objektív jellemzők alapján. A kiválasztási kritériumokat a kategóriák tulajdonságaival arányban állóan szükséges meghatározni, melynek főleg a részajánlattételi lehetőség esetén van jelentősége.⁹

Az új szabályozás egyszerűsítése, az időbeli korlát eltörlése, a határidők rövidítése, és az objektív módon megjelenített kategóriák megjelenése okán az Európai Unióban mindinkább elterjedt a DBR alkalmazása, mind az árubeszerzések (számítástechnikai eszközök, egészségügyben használatos fogyó anyagok), a szolgáltatás megrendelések (szállítás, taxi szolgáltatások, egészségügyi szolgáltatások), de kivételes esetben az építési beruházások területén is.

A DBR a hazai szabályozásban

A kezdetek

A DBR jogintézményének jogrendszerünkbe történő beépítését a magyar szabályozásban a 2004/17/EK

irányelv és a 2004/18/EK irányelv implementálásával 2007. január 1. napi hatályba lépéssel a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény módosításáról szóló 2005. évi CLXXII. törvény valósította meg. A szabályozás nagy hiányossága volt, hogy részletszabályok helyett kizárólag keretjellegű szabályokkal operált azzal, hogy a részletszabályok megalkotását kormányrendeleti útra utalta akként, hogy előírta, hogy azokat a Kormány saját hatáskörben, külön jogszabályban határozza meg. A vonatkozó kormányrendelet azonban éveken keresztül nem született meg, így a jogintézmény csak elméleti síkon létezett.

Tekintettel arra, hogy a DBR-re vonatkozó kormányrendelet nem került kibocsátásra, elvi kérdésként merült fel, hogy lehetséges-e alkalmazni e jogintézményt. A DBR alkalmazása mellett állók azzal érveltek, hogy a jogalkotó törvénybe iktatta a DBR fogalmát és alkalmazhatóságát, az eljárás megindításához szükséges minták rendelkezésre állnak, valamint a 2004/18/EK irányelv a legszükségesebb rendelkezéseket megállapította.¹⁰ A Közbeszerzések Tanácsának Elnöke a Közbeszerzési Értesítőben 2007. január 17-én megjelent tájékoztatójában ugyanakkor úgy foglalt állást, hogy külön jogszabály hatálybalépéséig nincs mód a DBR létrehozására, működtetésére.¹¹

A DRB fogalma, elhelyezkedése és főbb szabályai a hatályos közbeszerzésekről szóló törvényben

A DBR az ajánlatkérő gyakran, folyamatosan vagy ismétlődő módon felmerülő igényeinek kielégítése érdekében alkalmazható sajátos beszerzési módszer. A DBR fogalmát a jogalkotó nem határozta meg kifejezett módon, ugyanakkor a rá vonatkozó szabályozásból levezethető, hogy az egy olyan, kizárólag elektronikus közbeszerzésben elképzelhető elektronikus beszerzési folyamat, amely előre meghatározott ideig áll fenn és melybe bármely, alkalmassági feltételeknek megfelelő, kizáró okok hatálya alá nem tartozó gazdasági szereplő kérheti felvételét és a rendszerben a konkrét közbeszerzés megvalósításakor már felvételt nyert gazdasági

⁹ 2014/24/EU irányelv (66) preambulumbekkezdés.

¹⁰ A közbeszerzés joga – Kommentár a gyakorlat számára – Szerkesztette: Dr. Patay Géza, HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2011. (a továbbiakban: Kbt. Kommentár) 12. cím: A közbeszerzési eljárás általános szabályai; A közbeszerzési eljárás fajtái.

¹¹ Közbeszerzési Értesítő 2007. év 7. szám, 2007. január 17.

szereplőket az ajánlatkérő köteles felhívni ajánlattételre.¹²

A DBR a Kbt. Sajátos beszerzési módszerekről szóló XVI. Fejezetében került elhelyezésre a keretmegállapodás, elektronikus árlejtés és elektronikus katalógusok mellett. A DBR a többi sajátos beszerzési módszerrel néhol szorosan, néhol kevésbé szorosan, de mindenképpen kapcsolódik; ezek szabályozásukban egymást kiegészítik, segítik és társíthatóak is egymással; ezek kombinálhatóságát az irányelvi szabályozás is alátámasztja.

A DBR részletszabályait a Kbt. 106–107. §-ai tartalmazzák. Jelen cikknek nem célja e rendelkezések részletes ismertetése és így a jogszabályszöveg ismétlése, hanem az előírások rövid, gyakorlat tükrében történő ismertetése.

A DBR-t a jelenleg hatályos szabályozás értelmében elektronikus folyamatként kell működtetni, tekintettel arra, hogy főként szabványosított áruk, szolgáltatások és építési beruházások beszerzésére tervezték használatát.

A DBR nyitottságát – és szabályozásában jelenleg egyedülálló voltát – deklarálja az az előírás, hogy az alkalmassági követelményeknek megfelelő gazdasági szereplők a DBR teljes időtartama alatt csatlakozhatnak az eljárásához. A DBR időtartamát az eljárást megindító (meghirdető) felhívásban fel kell tüntetni, ezen időszak alatt kerülhet sor konkrét közbeszerzési eljárás lebonyolítására. Lényeges szabály, hogy a DBR időtartama alatt az abban való részvétel ingyenes.

A Kbt. 2021. január 1-jétől hatályos szabályozása értelmében a DBR kategóriákra osztható a megvalósítandó közbeszerzések objektív jellemzői – például a megkötendő szerződések legnagyobb értéke, teljesítés helye, vagy egyéb objektívnek tekinthető ismérv – alapján, melyekhez külön-külön jellemzők és alkalmassági követelmények kapcsolódnak. Praktikusan többféle beszerzési tárgy is kezelhető a DBR kategóriái között – például áru és szolgáltatás vegyesen. A Kbt. 106. § (4) bekezdése szerint a kategóriákra nem alkalmazhatók a Kbt. 61. § (4) – (6) bekezdése szerinti szabályok, melynek értelmében az objektív jellemzők alapján történő kate-

góriákra osztás nem azonos a klasszikus értelemben vett részajánlattétel lehetőségével.

Az DBR-be való felvétellel a meghívásos eljárás részvételi szakaszára vonatkozó szabályait, az adott beszerzés lebonyolítására pedig a meghívásos eljárás ajánlattételi szakaszának szabályait kell alkalmazni a DBR-re vonatkozó alcímbe foglalt eltérésekkel. Az egyik, gyakorlatban fontos eltérés a meghívásos eljárásához képest, hogy a DBR esetén az alkalmasság minősített jelentkezőket nem kötelező felhívni ajánlattételre, Ajánlatkérőnek nincs megrendelési kötelezettsége, mellyel párhuzamosan a gazdasági szereplőket sem terheli ajánlattételi kötelezettség.

Ajánlatkérőnek nem kizárólag a rendszer felállításakor van lehetősége dönteni arról, hogy részekre osztja-e a DBR-t, hanem az egyes ajánlattételi felhívások keretében is lehetőség van részajánlattétel biztosítására, ekkor viszont az alkalmassági követelmények meghatározásakor különös figyelemmel kell lenni arra, hogy azok az adott beszerzésekhez képest ne legyenek túlzóak és a Kbt. 65. § (3) és (5) bekezdésében foglaltaknak megfeleljenek.

A DBR felállításához kapcsolódó további követelmény, hogy ajánlatkérőnek már az eljárást megindító felhívásban meg kell határozni az eljárás egésze során alkalmazni kívánt értékelési szempontokat, melyek fő szabály szerint az eljárás során nem változhatnak – kivéve az ajánlattételi szakasz végén keretmegállapodás megkötését, amennyiben ezt az eljárást megindító felhívásban ajánlatkérő előírta. Utóbbi esetben ugyanis a Kbt. 105. § (4) bekezdésében rögzítettek szerint lehetőség van az értékelési szempontoktól való eltérésre.¹³ A pontos műszaki tartalom és szerződéses feltételek a konkrét ajánlattételi szakaszban kerülnek kialakításra és az ajánlattételi felhívással egyidejűleg kiküldésre a DBR-be felvételt nyert gazdasági szereplők részére.

A DBR felállításakor a részvételi határidőt minimum 30 napban szükséges meghatározni. A részvételi jelentkezések elbírálásáról szóló írásbeli összegezés kiküldésével a DBR felállításra kerül és a részvételi szakasz újra megnyílik. A DBR felállása után a később csatlakozni kívánó gazdasági szereplők a DBR fennállása után

¹² Kbt. Kommentár – A dinamikus beszerzési rendszer célja és jellemzői.

¹³ A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács Útmutatója a dinamikus beszerzési rendszerről, 2022. február 10.

bármikor – értelemszerűen részvételi határidő nélkül – benyújthatják részvételi jelentkezésüket.

A DBR felállítását követően a folyamatosan nyitva álló részvételi lehetőség mellett további előnye, hogy bármely, az alkalmassági követelményeknek és a kizáró okoknak megfelelő gazdasági szereplő felvételt nyerhet a DBR-be, az ajánlattételre felhívandó gazdasági szereplők száma nem korlátozható.

A részvételi jelentkezések bírálatára fő szabály szerint a beérkezés időpontjától számított tíz munkanap áll ajánlatkérő rendelkezésére, ezen határidőn belül kell értesíteni adott részvételre jelentkezőket a DBR-be történő felvételükről, vagy annak elutasításáról és ennek indokáról. A határidő további 5 munkanappal indokolt esetben meghosszabbítható. A DBR felállításakor – a minimum 30 napos részvételi határidő alatt – érkezett részvételi jelentkezések tekintetében a bírálat a fentiekben részletezett időtartamoknál hosszabb időtartamra is meghosszabbítható, ugyanakkor ajánlattételi felhívás nem küldhető ki addig, amíg valamennyi beérkezett részvételre jelentkezés elbírálásra nem került.

További sajátosság, hogy a részvételi jelentkezések elbírálásáról szóló összegezést kizárólag a DBR felállításakor kell készíteni és kiküldeni. Ajánlatkérő ugyanakkor jogszerűen nem teheti meg azt, hogy adott esetben a részvételi időszak legelején beérkezett részvételi jelentkezés bírálati határidejét nem hosszabbítja meg, hanem a döntésről csak az összegezés kiküldésével tájékoztatja részvételre jelentkezőket, hanem a bírálati határidőt amennyiben szükséges, meg kell hosszabbítani, és a hosszabbítás időtartama alatt értesítést kell küldenie a döntésről, vagy valamennyi részvételre jelentkező vonatkozásában a részvételi jelentkezések elbírálásáról szóló írásbeli összegezést. A rendszer felállítását követően egyes szerzők véleménye szerint elegendő az érintett részvételi jelentkezőt értesíteni a hosszabbításról és annak időtartamáról.¹⁴ Az előbbi okfejtéssel egyetértek, ugyanakkor annak gyakorlati megvalósítása véleményem szerint kétséges tekintettel arra, hogy az EKR-ben ajánlatkérő nem tud egy adott gazdasági szereplőnek külön értesítést, tájékoztatást

küldeni, hanem azt az EKR-ben valamennyi gazdasági szereplő részére tudja csak rendelkezésre bocsátani azzal, hogy az adott tájékoztatás tárgyában – jelesül a bírálat meghosszabbításának tárgyában – az adott részvételre jelentkezőt jelöli meg. A DBR felállítását követően a döntésről történő értesítésre az „Értesítés részvételre jelentkezés eredményéről” EKR eljárási cselekmény szolgál.

Az ajánlattételi szakaszokban az ajánlattételi határidő minimális időtartama 10 nap.¹⁵ A Kbt. 41. § (4) bekezdése szerint az ajánlattételi szakasz lefolytatásához igénybevehető az EKR-től eltérő informatikai rendszer. Az ajánlattételi szakaszban érkezett kiegészítő tájékoztatás kérések vonatkozásában a 424/2017. (XII. 19.) Korm. rendelet 20. § (14) bekezdése szerint a kiegészítő tájékoztatást a kérdés beérkezését követő ésszerű határidőn belül az ajánlattételi határidő lejártá előtt kell megadni.

A DBR nem alkalmas minden esetben – a jogalkotó ilyen akarata ellenére sem – a verseny biztosítására, visszaélések megakadályozására; amennyiben például kevés gazdasági szereplő tud ajánlatot tenni az adott beszerzési igényre, nő az összejátszás valószínűsége, regionális felosztás lehetősége is mindig fennáll.¹⁶ Az ezzel járó kockázatok ugyanakkor csökkenthetők akként, ha a rendszer megfelelő módon és mértékben promotálásra kerül és így minél több piaci szereplő érdeklődését felkelti.

A DBR alkalmazására nézve mindenképpen üdvös, hogy azt – a szabályozás egyértelművé válásával – egyre több ajánlatkérő alkalmazza egyre szélesebb körben, így tapasztalati úton a Kbt. által nem, vagy csak részben szabályozott kérdések is – a gyakorlat folyamányaként – kikristályosodnak.

A DBR alkalmazása szociális szempontból

A Felzárkózó települések program, mint a DBR-re vonatkozó igény előszele

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület (a továbbiakban: Egyesület), mint karitatív, szociális segítségét

¹⁴ Kbt. kommentár– A részvételre jelentkezések elbírálása c. alfejezet.

¹⁵ a Kbt. 107. § (7) bekezdésének utolsó fordulata ez alól ugyanakkor kivételt enged nem központi ajánlatkérők vonatkozásában a Kbt. 84. § (6) bekezdése szerint.

¹⁶ Nagykommentár a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvényhez – Szerkesztette: Dezső Attila 2022. március 21. időállapotú, 2022. évi Jotár-formátumú kiadás (a továbbiakban: Nagykommentár) 709. o.

nyújtó szervezet a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának megalapozásáról szóló 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozat (a továbbiakban: 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozat) értelmében egy célzott programmal (a továbbiakban: Felzárkózó települések program) igyekszik segíteni Magyarország 300 leghátrányosabb helyzetű települését. Felzárkózó települések program keretében igyekszik javítani a fővárosi, nyugati és északnyugati országrészekhez képest fejletlen déli, keleti, északkeleti és délnyugati vidékeken az ott élők életminőségét, lakhatási körülményeiket, a családok helyzetét, gyermekek iskolai körülményeit.

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján Magyarország 709 településén 1384 szegregátumot lehetett beazonosítani. 84401 többnyire telepszerű környezetben elhelyezkedő nagyon alacsony komfortfokozatú vagy komfort nélküli lakás került beazonosításra, ahol több mint 276 000 lakó él – melyből több, mint 30 százalék gyermekkorú. Ezen települések (a továbbiakban: leszakadó települések) nagytöbbsége község, ahol egymást „erősítő” jelleggel van jelen a súlyos munkanélküliség, szociális és egészségügyi problémák, lakhatási nehézségek és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés akadályozottsága is.¹⁷

A fenti leszakadó településeken további probléma a lakók száma miatt kialakuló zsúfoltság, hiányzó lakberendezési eszközök és az ebből fakadó komfort nélküli lakókörnyezet, valamint a hőszigetelés általános hiánya is. E tényezők együtt vezettek ahhoz, hogy a leszakadó településeken élők többnyire lakhatásra alkalmatlan körülmények között élnek. E leszakadó települések felzárkóztatása érdekében jött létre a Felzárkózó települések program, mely keretében ún. Jelenlét Pontok kerültek kialakításra, mint olyan közösségi terek, melyek helyt adnak a különböző közösségfejlesztő tevékenységeknek, hozzájárulnak a helyi lakosság életminőségének javításához, szakemberek (például szociális munkások) igénybevételével segítséget nyújtanak képzéseken keresztül az ott élő emberek képességeinek fejlesztéséhez,

az ott élő gyermekek oktatásához, családok erősítéséhez.

A Felzárkózó települések programban – a 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozat, továbbá az ezt módosító 2 újabb kormányhatározat¹⁸ égisze alatt – összesen száztizennyolc településen került Jelenlét pont kialakításra, melynek keretében folyó tevékenység segítette a leszakadó települések társadalmi, szociális fejlődését, az itt élők életminőségét, a program mottója szerint a „fogantatástól a foglalkoztatásig”.¹⁹

A rendezetlen településkép, tisztázatlan ingatlanviszonyok, életveszélyes lakhatási körülmények, közműszolgáltatások hiánya, az egyes lakóházaknál felmerülő vizesedés, penész és dohosság következtében az egészségügyi problémák megjelenésével azonban nyilvánvalóvá vált, hogy a Felzárkózó települések program önmagában nem képes kezelni a leszakadó településeken jelen lévő komoly problémákat, ezeket csak a lakhatási körülmények érdemi javítása révén lehetne – legalábbis részben – megoldani, ezzel a remények szerint érdemi változást hozva a családok élethelyzetében is.²⁰

Az RRF pályázat és a DBR alkalmazási igényének felmerülése

Az Európai Unió által nyújtott Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (Recovery and Resilience Facility, a továbbiakban: RRF) a tagállamok számára lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a koronavírus követően ismételten emelkedő pályára kerüljenek. Magyarország az RRF-nek megfelelően elkészítette a Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervét (a továbbiakban: HET), melynek keretein belül szabályozta azon komponenseket, melyek egy versenyképes, fenntarthatósági szempontból is megfelelő gazdaság létrehozását eredményezik, melyben valamennyi szereplő osztja a fenntarthatósági és digitalizációval összefüggő célokat. E komponensek közül jelen cikk szempontjából a „Felzárkózó települések C komponens” releváns, melynek központi eleme többek között a szociális lakások építése, felújítása, a

¹⁷ Kiválasztási módszertan a települési program megvalósító szervezetekhez, elérési útvonal: <https://fete.hu/dokumentumtar/>

¹⁸ Felzárkózó települések” és a gazdaságélénkítő program folytatása érdekében teendő további intézkedésekről szóló 1186/2020. (IV. 28.) Korm. határozat; a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program, továbbá a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának kiterjesztéséről szóló 1057/2021. (II. 19.) Korm. határozat

¹⁹ A Felzárkózó települések programban részt vevő települések és szervezetek: <https://fete.hu/telepulesek/> .

²⁰ Megvalósíthatósági Tanulmány – Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve „C” komponens RRF-3.3.1-22.: Szociális lakások építése, felújítása, lakhatási körülmények javítása (a továbbiakban: Megvalósíthatósági Tanulmány).

lakhatási körülmények javítása a társadalmi felzárkózás erősítése érdekében.²¹

A Felzárkózó települések program fennmaradását, hatékonyságát és eredményességét biztosítandó, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Alapítvány (a továbbiakban: Alapítvány) és az Egyesület együttesen sikeres pályázatot nyújtott be az RRF „Felzárkózó települések C komponens” keretében indított „Szociális lakások építése, felújítása, lakhatási körülmények javítása” elnevezésű RRF-3.3.1-22 kódszámú pályázati felhívásra. Az Alapítvány és az Egyesület a „Szociális lakások építése, felújítása, lakhatási körülmények javítása” elnevezésű projekt (a továbbiakban: RRF Lakhatás projekt) megvalósítására együttműködési megállapodást kötöttek, melynek értelmében a konzorciumvezetői feladatokat az Alapítvány látja el. A pályázati felhívásban továbbá nevesítésre kerültek a későbbiekben említett partnerszervezetek mint a projekt további megvalósítói.

Az Alapítvány, mint szociális, karitatív tevékenységet folytató szervezet folyamatosan keresi azokat a közbeszerzési megoldásokat, lehetőségeket, melyekkel a jogszabályoknak való megfelelésen túl hatékonyan, szociális módon és a gazdasági szereplők közötti versenyt serkentő módon tudja ellátni az RRF Lakhatás projekt keretében kapott feladatokat. Az ellátandó feladatok köre merőben változatos képet mutat (a lakásügynökség kialakításon, az életveszély elhárításán, tetőkommandó működtetésén át az otthonteremtési koncepcióig), és azok volumene is kifejezetten jelentős. Az RRF Lakhatás projekt keretében az Alapítvány vállalta, hogy a korábban említett 300 településen 2000 darab szociális lakást épít, illetve újít fel a projekt időtartama alatt, majd ezt követően az ingatlanok bérbeadásra kerülnek az ún. szociális lakásügynökségeken keresztül rászorulóknak részére, akiknek – a bérleti jogviszony jellegéből adódóan – figyelmet kell fordítani az állagmegővésre, rendeltetésszerű használatra. Az építési beruházások műszaki tartalmának összeállítására nem minden nehézségtől mentes, diagnózis alapú, valós szükségletekre épülő, és mint olyan, nem központi szinten előre tervezhető. Az adott építési beruházások mindig egyeztetésre kerülnek

a települési önkormányzatokkal, képviselőtestületekkel, akik konkrét adatokkal tudnak szolgálni arra vonatkozóan, hogy a településen milyen jellegű munkálatra van leginkább szükség. A lakások építése, felújítása kapcsán bizonyos települések minta-településsé alakításával igyekeznek folyamatosan készülő beavatkozási és települési cselekvési tervek²² mentén emelni az itt élők lakhatási-, és életszínvonalát.

A közbeszerzési tervezés során kiemelten fontos szempont volt, hogy olyan eljárásfajta kerüljön kiválasztásra, melyben megfelelően érvényesülni tud a beruházás társadalmat segítő, szociális jellege és amely alkalmas arra, hogy kezelje a tömegesen, mintatervek alapján elkészített műszaki dokumentációkat, amelyeket majd a cselekvési tervek mentén az adott terület fejlettségi szintjének megfelelően aktualizálni szükséges. Szempont volt továbbá, hogy a nagy számosságú, eltérő elhelyezkedésű, de alapvetően egyszerű közép-komfortos házak építése, felújítása során lehetőleg minél nagyobb mértékben bevonásra tudjanak kerülni a kis- és közép-vállalkozások (a továbbiakban: kkv-k). Lényeges kíváncságot volt továbbá, hogy keretrendszer jellegű eljárás-típus kerüljön kiválasztásra, amelyben az adott konkrét felújítás vagy új építésre vonatkozó igény felmerülését követően rövid időn belül sor kerülhet a teljesítésre, de a keretrendszer ne zárja le évekre a versenyt, hanem lehetőség legyen arra, hogy adott esetben új kkv-k bármikor csatlakozhassanak. A keretrendszer szükségességét indokolja, hogy amint az adott településen felmérésre kerülnek az ingatlanok és elkészül a cselekvési terv, a beavatkozásra, konkrét építési beruházásra sürgősen – egy 4-6 hónapos eljárás lefolytatásának időigénye nélkül – szükség van.

A fentiek folyamánként nyilvánvaló volt, hogy egy „már bevált” eljárás-típus nem volna megfelelően alkalmazható a fenti igények egyidejű kielégítésére. A DBR kiválasztása azért is üdvös, mert a Kbt. 81. § szerinti nyílt eljárással szemben nem szükséges minden feltételt (pontos műszaki tartalom, tervek, szerződés) már az eljárást megindító felhívással egyidejűleg rendelkezésre bocsátani, hanem elegendő az ajánlattételi szakaszban.

²¹ Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve – 2021, készült a Miniszterelnökség koordinációja keretében; elérési út: <https://www.palyazat.gov.hu/> 17. o.

²² Ezen dokumentumok támpontul szolgálnak arra, hogy a tervezett erőforrások hogyan kerüljenek beosztásra a települések között, illetve elvárásokat nyújtanak arra vonatkozóan, hogy az érintett településen az ingatlan vásárlást, felújítást vagy építést milyen lépések mentén tudják megvalósítani.

A DBR továbbá a Kbt. 104-105. § szerinti keretmegállapodásos eljárással szemben nem zárja le évekre a versenyt, hanem fennállása alatt bármikor, bármely alkalmas szereplő felvételt nyerhet a rendszerbe. Az eljárás részekre bontása helyett alkothatóak kategóriák, mely kifejezetten üdvös a beszerzési tárgyakra (új építés és felújítás) tekintettel; a részekre történő ajánlattételt elegendő az ajánlattételi szakaszokban biztosítani – mely a gazdasági versenyt tovább fokozza.

Az eljárás előkészítése a szociális beavatkozási szempontú szemlélet tükrében

Az Alapítvány, továbbá négy partnerszervezete (jelesül a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány, Katolikus Karitászcitas Hungarica, valamint a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy), mint Közös ajánlatkérők (a továbbiakban együtt: Ajánlatkérő) együttesen végezték el az eljárás előkészítését.

Tekintettel arra, hogy a megvalósítás során a tervezett mennyiségekben, megvalósítási helyszínekben változások állhatnak be, valamint nem ismertek a pontos helyszínek és az ott uralkodó állapotok – illetve idő elteltével utóbbi változhat is – ezért a műszaki leírás a tervezett mennyiséget és átfogó, részletekbe nem menő szabályozást tartalmaz az ingatlanok kapcsán. A tervezett mennyiséghez kapcsolódó becsült érték nagyságrendileg 24 000 000 000 forintban került meghatározásra.

Az előkészítéskor Ajánlatkérő figyelembe vette a Szociális beszerzés – útmutató a szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzés során című dokumentumban foglalt társadalmi szempontból felelős közbeszerzésekben irányadó szociális szempontokat.²³

A DBR során lebonyolítandó 2 000 darab ingatlanra vonatkozó építési beruházás három önálló, egymást erősítő „szociális beavatkozás” része, melyek együttesen igyekeznek biztosítani az RRF Lakhatás projekt megvalósítását, és a hosszabb távú felzárkóztatást. A lakhatási

körülmények építési beruházások által történő javítása mellett a leszakadó településeken létrehozandó jelenlétpontokon dolgozó szociális munkások családsegítői tevékenysége, illetve a munkahelyteremtési törekvések együttesen segítik a program megvalósítását. A szociális beavatkozás három pólusa az alábbi:

- lakhatási körülmények javítása
- a létrehozandó jelenlétpontokban dolgozó, szociális munkát végző kollégák által a családok mindennapi segítése
- munkahelyteremtéssel a megélhetési lehetőségek javítása.²⁴

Fentiekből adódóan tehát a jelen DBR nem kizárólag lakóházak építésére került létrehozásra, annak tárgyát képező ingatlanok céljukat tekintve egyaránt kapcsolódhatnak a szociális munka helyszínét jelentő jelenlétpontok kialakításához és a munkahelyteremtéssel a megélhetési lehetőségek javításához. A DBR előnye, hogy első szakaszában nem szükséges megadni pontos számszerűséggel a különböző célra használandó ingatlanok körét, elegendő az ajánlattételi szakaszban az adott településen felmerülő igények, szociális fejlesztések mentén rendelkezésre bocsátani a konkrét ingatlanokat és az ezekre vonatkozó műszaki leírást, kiviteli terveket és szerződést. További, a gazdasági versenynek kedvező szempont, hogy – ellentétben a keretmegállapodásos, vagy a meghívásos eljárással – nem lehet meghatározni keretszámot, valamennyi érvényes részvételre jelentkezőt fel kell venni a rendszerbe. A DBR sajátos jellegére tekintettel a kkv-k jelentkezési kedvező, hiszen későbbi ajánlattételi kötelezettség nélkül, csupán az alkalmassági követelményeknek való megfelelés, és a kizáró okok alá nem tartozás igazolását, szerződéses feltételek elfogadását követően felvételre kerülhetnek a rendszerbe. További, gyakorlatban megjelenő előnye, hogy jelentősen csökkenti a jogorvoslati kockázatot, pont azon tényből adódóan, hogy amennyiben érvénytelenségi ok áll fenn adott részvételre jelentkezővel szemben, később – tetszőleges alkalommal – újra jelentkezhet a DBR-be.

²³ Szociális beszerzés – útmutató a szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzés során – Európai Bizottság, Foglalkoztatási, Szociális és Esélyegyenlőségi Főigazgatóság D.2. egység, Belső piaci és Szolgáltatási Főigazgatóság C.3. egység; kézirat lezárva: 2010. október; Luxembourg: Európai Unió kiadóhivatala, 2011; (a továbbiakban: Szociális beszerzés – útmutató a szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzés során) 7. o

²⁴ Megvalósíthatósági tanulmány – 37. o.

A közbeszerzési eljárásban alkotott kategóriák

Ajánlatkérő az előző alfejezetben említettek szerinti meggyekben elhelyezkedő településeket érintően „Könnyűszerkezetű lakóépületek építési és eltérő állagú lakóépületek felújítása” tárgyában indított DBR-t, melyre vonatkozóan az eljárást megindító felhívás az Európai Unió Hivatalos Lapjában 2022/S 032-081034 számon található meg.²⁵

A DBR keretében megvalósuló beruházások célja az eljárást megindító felhívás II.2.4) pontja szerint lakhatási körülmények javításával, életkörülmények javítása, épületek felújítása, megfelelően lakhatóvá, komfortossá tétele, biztonságos lakókörnyezet kialakítása. Ajánlatkérő a II.2.4) pontban két építési beruházásra vonatkozó kategóriát határozott meg: az első kategóriaként az „új ház építése”, míg a második kategóriaként a „felújítás” került feltüntetésre. Az „új ház építése” kategóriába tartozik a kb. bruttó 80 négyzetméter alapterületű, tervezetten 8 helyiségből álló, földszintes, alapincézetlen, beépítetlen tetőterű, nyeregtetővel fedett, egytraktusú tornácos családi ház építése. Ezen kategóriára vonatkozó tervezett mennyiség nagyságrendileg 400 darab ingatlan ölel fel. A II.2.4.) pontban foglalt második, „felújítás” elnevezésű kategória olyan, ajánlatkérő tulajdonában lévő, nagyságrendileg bruttó 60–80 négyzetméter alapterületű eltérő állapotú, alacsony komfortfokozatú épületeket ölel fel, melyek bérlakásként kerülnek hasznosításra. A második kategória nagyságrendileg 1600 darab ingatlan felújítását foglalja magában.

Az egyik legnagyobb probléma a felújítandó épületek kapcsán, hogy megfelelő nyílászárókkal, biztonságos elektromos-, illetve víz- és csatornahálózattal nem minden épület rendelkezik – különösen aggályos ez az újonnan Ajánlatkérő tulajdonába kerülő ingatlanoknál, amiknek állapotáról, állagáról Ajánlatkérőnek a felmérést megelőzően nincs tudomása.²⁶ A DBR sajátos jellege e kategória tekintetében tehát abban domborodik ki, hogy Ajánlatkérőnek lehetősége van még nem konkrétan meghatározott – adott esetben még csak megvételezre tervezett, értékbecslésen „átesett” ingatlanok – esetében is DBR-t lefolytatni.

Az eljárásban ekként alkotott két kategória lényegében a részajánlattétel DBR-re vonatkoztatott sajátos formája, azzal, hogy ezen kategóriák nyilvánvalóan nem jelentik akadályát annak, hogy Ajánlatkérő az egyes ajánlattételi szakaszok során a részekre történő ajánlattételt biztosítsa – például úgy, hogy egy településen belül 5 ingatlan felújítását egy eljárásban és ezen belül 5 külön részben valósítja meg.

Alkalmassági követelmények és ezek szociális, versenyt serkentő jellege

Ajánlatkérő gazdasági és pénzügyi alkalmassági követelményt nem, kizárólag műszaki szakmai alkalmassági követelményeket írt elő az eljárást megindító felhívás II.1.3) Műszaki, illetve szakmai alkalmasság pontjában.

Alkalmassági minimumkövetelmény egyrészt az eljárást megindító felhívás feladását megelőzően 5 éven belül teljesített, de maximum 8 éven belül megkezdett, és szerződésnek, előírásoknak és egyéb jogszabályoknak megfelelően teljesített referenciamunkával való rendelkezés. A referencia szabályozása három csoportban történt akként, hogy a gazdasági szereplőknek elegendő volt ezek közül akár egyet is teljesítenie, vagy vagylagosan többet. Mindhárom referencia előírás 1 db épület kivitelezési munkáira és/vagy meglévő épület felújítására és/vagy rekonstrukciójára és/vagy bővítésére vonatkozik, azzal, hogy az egyiknél tartószerkezeti felújítási munkákkal, a másiknál épületvillamossági és/vagy épületgépészeti munkákkal, a harmadiknál pedig nyílászáró csere és befejező munkákkal egészül ki.

További alkalmassági minimumkövetelményként került előírásra MV-É vagy azzal egyenértékű jogosultsággal rendelkező szakemberrel való rendelkezés, továbbá a felhívás szerinti OKJ számú villanszerelő vagy ezzel egyenértékű képesítéssel és 24 hónap szakmai tapasztalattal rendelkező szakemberrel való rendelkezés.

Ajánlatkérő fenti alkalmassági követelményeket valamennyi kategóriára vonatkozóan, közös alkalmassági követelményként határozta meg, ezzel is segítve a gazdasági szereplők jelentkezési kedvét, továbbá figyelembe véve azt, hogy nem nagy volumenű építési beru-

²⁵ <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:081034-2022:TEXT:HU:HTML>

²⁶ Műszaki leírás 8. o.

házások az eljárás tárgyai, így ezen előírások megléte elegendő és arányos az egyes konkrét beruházásokhoz mérten.

A DBR-be a cikk elkészítésének időpontjáig 20 részvételre jelentkező került felvételre, melyből látszik, hogy fenti alkalmassági követelményeknek több kkv képes megfelelni és a jelentkezésre való hajlandóságuk is fennáll.

Az értékelési szempontok

Az eljárásban már előírásra került minőségi értékelési részszerzőpontok közül a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásához Ajánlatkérő 10-es súlyszámot kívánt társítani, melyet az Ellenőrző Szervezet kívánalma szerint a kiírásban 5-ös súlyszámra csökkentett. Ajánlatkérő azért kívánt volna magasabb súlyszámot társítani e szemponthoz, mert az RRF Lakhatás projekt keretében és a HET-ben megfogalmazott célok eléréséhez fontos, hogy a hátrányos helyzetű munkavállalók bevonását azzal is ösztönözze, hogy az ár mellett valóban jelentős tényezőként vegye figyelembe.

A hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatása értékelési szempontoz min. 0, max. 3 fő kerülhet megajánlásra. Ajánlatkérő ezen értékelési szempont esetében vizsgálja, hogy hány fő hátrányos helyzetű munkavállaló alkalmazását vállalja a szerződés teljesítése során a DBR ajánlattételi szakaszában az ajánlattevő, a szerződés teljesítésével kapcsolatos munkakörben, minimum napi 4 órában. Vállalás esetén a munkavállalókat dokumentáltan, kimutathatóan, az adott szerződés teljesítésében közvetlen részvétellel kell foglalkoztatni, a szerződés teljes időtartamára.

Ajánlatkérő a hátrányos helyzetű munkavállaló fogalmát az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló Bizottság 651/2014/EU Rendelet (2014. június 17., EGT-vonatkozású szöveg; a továbbiakban: 651/2014/EU Rendelet) 2. cikkének 4. pontját (hátrányos helyzetű munkavállaló definíciója), valamint 99. pontját (súlyosan hátrányos helyzetű munkavállaló definíciója) alapul véve határozta meg az alábbi kiegészítésekkel:

- a tartósan inaktív, azaz a DBR eredményeként megkötendő szerződés aláírásának időpontját

megelőzően legalább 12 hónapja regisztrált állás-kereső, és / vagy nem állt rendszeresen fizetett alkalmazásban;

- a DBR eredményeként megkötendő szerződés aláírásának időpontját megelőzően legalább 6 hónapja regisztrált állás-kereső, és / vagy nem állt rendszeresen fizetett alkalmazásban.

Ajánlatkérő a fentieken túl az alábbi esetekben is hátrányos helyzetű munkavállalónak tekinti a megajánlásra került személyt:

- a) a foglalkoztatás megkezdését megelőző 24 hónapon belül (előzetes) letartóztatásban állt, szabadágvesztés vagy elzárás büntetését töltötte;
- b) a GYED-en, GYET-en, GYES-en lévők, vagy ezekből a munka világába (legfeljebb 6 hónapja) visszatérők;
- c) megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő emberek.

Ezen értékelési részszerzőpont vonatkozásában a Közbeszerzési Hatóság nyertes ajánlattevők kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról szóló útmutatója (KÉ 2020. évi 60. szám, 2020. március 25.) szerinti pontozás módszerét tekinti alkalmazandónak akként, hogy 0 munkavállaló esetén 0 pontot, 1 munkavállaló esetén 3 pontot, 2 munkavállaló esetén 6 pontot és 3 munkavállaló esetén 10 pontot ad az értékelés során.

Az értékelési részszerzőpont alátámasztásaképpen az ajánlattételi szakaszban ajánlattevőnek a felolvasólap vonatkozó pontjának kitöltése mellett be kell nyújtania egy iratmintaként kibocsátásra kerülő nyilatkozatot, mely tartalmazza a hátrányos helyzetű munkavállalók megnevezését, azonosításra alkalmas adatait és azt, hogy pontosan mely feladatokat fog ellátni a szerződés teljesítésében az adott munkavállaló.

Nézetem szerint ezen értékelési szemponton keresztül megvalósulhat a Szociális beszerzés – útmutató a szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzés során c. dokumentumban részletezett munkalehetőségek javítása egyrészt a fiatalok irányába, másrészt a tartós munkanélküliek és idősebb munkavállalók irányába is megvalósul, a társadalmi integráció támogatása pedig a fogyatékkal élők foglalkoztatásának elősegítésével valósul meg, valamint – bár ez nem az

értékelési szempontokhoz kapcsolódik – a beszerzési lehetőségekhez egyenlő és korlátozás nélküli hozzáférés biztosításával a kisebbségi csoportokhoz tartozó személyek tulajdonában álló vállalkozások (jellemzően kkv-k) részére.

További értékelési szempont volt 15-ös súlyszámmal a 266/2013. Korm. rendelet 1. mellékletében szereplő MV-É szakterületi jogosultsággal rendelkező szakember – alkalmassági követelményen felüli – szakmai többlettapasztalata. A legkisebb megajánlás 0, a legkedvezőbb pedig 24 hónap, mely utóbbi megajánláson felül Ajánlatkérő maximum pontot ad.

Ezen értékelési részszerzőpont nem kifejezetten szociális jellegű szempont. Azonban, célját tekintve ezen részszerzőpontnak is van szociális vonzata, mivel egy többlettapasztalattal rendelkező felelős műszaki vezető nagyobb rutinnal és gyakorlattal rendelkezik, hatékonyabban tudja irányítani az egyes szakmunkákat végző személyeket, gyorsabban fel tudja mérni, hogy az adott felújítás vagy új építés megfelel-e a szakmai, minőségi és biztonsági előírásoknak és ezzel hozzájárul a lakóépületek élhetővé tételéhez, valamint a hátrányos helyzetű munkavállalók irányítása, számukra adott útmutatás révén is elősegíti a leszakadó településeken élő lakosság helyzetének javítását.

Végül értékelési szempont volt 10-es súlyszámmal a közép fokú végzettségű villanyszerelő vagy azzal egyenértékű szakképesítéssel és minimum 24 hónap szakmai tapasztalattal rendelkező szakember többlettapasztalata. Ezen értékelési szempont előírása azért volt lehetséges, mert villanyszerelési munkálatokra minden szerződés esetében szükség lesz.

Fenti két értékelési szempont esetében a bírálat módszere jelen részszerzőpont esetében a Közbeszerzési Hatóság nyertes ajánlattevők kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról szóló útmutatója (KÉ 2020. évi 60. szám, 2020. március 25.) szerinti egyenes arányosítás.

A „felállított” DBR és az ajánlattételi szakasz sajátosságai

A részvételi jelentkezések elbírálásáról szóló írásbeli összegezés kiküldését követően a DBR felállításra kerül,

és a részvételi jelentkezési lehetőség a rendszer fennállásának időtartama alatt folyamatosan fennáll. A felállítást követően azonban ajánlatkérői oldalon ajánlattételi felhívás kiküldési, ajánlattevői oldalon ajánlattételi kötelezettség nem áll fenn. A folytonos, könnyű újra-jelezési lehetőség és az ajánlatadási kötelezettség hiánya együtt adja meg a már felállításra került DBR *részvevői dinamizmusát*.²⁷

A tény, hogy egyrésztől folyamatban van az előminősítési rendszerként működő részvételi szakasz, másrészt a párhuzamosan futó rövid határidőkkel operáló ajánlattételi szakasz, jól érzékelteti a DBR *időbeli dinamizmusát*.²⁸ Ennek korlátja kizárólag az az eset, amikor a bírálat meghosszabbításának időtartama miatt újabb ajánlattételi felhívás ennek befejezéséig nem küldhető ki. A 2022. augusztusában módosított szabályozás értelmében a rendszer fennállása alatt benyújtott valamennyi részvételre jelentkezés utóellenőrzés alá esik, így már a korábban érvényben lévő meghívásos eljárás szabályainak megfelelően alkalmazandó ex-ante ellenőrzés sem csorbítja az *időbeli dinamizmus* érvényesülését.

Az ajánlattételi szakaszban a kategóriák és főbb jellemzők, mennyiségek konkretizálásra kerülnek, a pontos műszaki és szerződéses feltételek megadásra kerülnek részajánlattétel biztosítása mellett, adott esetben párhuzamosan több ajánlattételi szakasz keretében más-más műszaki tartalommal; ez adja meg a *DBR tárgyi dinamizmusát*. Ez önmagában még nem lenne több párhuzamosan induló verseny újraindításoktól, azonban a *részvevői dinamizmus*, *időbeli dinamizmus* és a *tárgyi dinamizmus* együtthatása (a folyamatosan bővülő gazdasági szereplők köre és ajánlattételre felhívása) az, amely a DBR sajátosságos, a közbeszerzési gyakorlatban jelenleg páratlan voltát alátámasztja.

A szociális célok elérését segítő jelleg abban is megmutatkozik, hogy a volumenében és szármosságában is jelentős, hasonló, időszakonként felmerülő felújítási és új építési beszerzési igények az egyes beavatkozási területeken (falvakban, kisebb településeken) fellépő igényekhez, állapotokhoz mérten aktualizálásra kerülnek, hogy a lehető leghatékonyabban tudják javítani a lakhatási körülményeket. A helyi kkv-k jelentkezésével, és az általuk igénybe vett hátrányos helyzetű munka-

²⁷ dr. Nagy P., Németh K.: Dinamikus beszerzési rendszer a gyakorlatban 4. fejezet 4.1 pontja.

²⁸ dr. Nagy P., Németh K.: Dinamikus beszerzési rendszer a gyakorlatban 4. fejezet 4.2 pontja.

vállalók alkalmazásával a leginkább elmaradott területeken (például Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, vagy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében) az ajánlattételi szakaszokban tartós változás indulhatna meg az „elgettősödés”, elnéptelenedés és munkanélküliség tekintetében.

Az ajánlattételi szakaszokban kibocsátott szerződés-tervezetek szerződéses feltételeiben a hátrányos helyzetű munkavállalók alkalmazását biztosító garanciális rendelkezések találhatóak, egyrészt a hátrányos helyzetű munkavállalókra vonatkozó nyilatkozattétel, másrészt az ennél sokkal célravezetőbb ajánlatkérői helyszíni ellenőrzés, személyes meghallgatás, valamint a szerződések teljesítése során legalább egy szűrőpróba szerű ellenőrzés az alkalmazás „valódisága” tekintetében.

A szerződéstervezetek tartalmazznak továbbá környezetvédelmi-fenntarthatósági szempontú rendelkezéseket is. Nyertes ajánlattevő köteles például a munkafolyamatok során keletkezett építési és egyéb hulladékot – engedéllyel rendelkező kezelőhöz – elszállítani, az építési-bontási hulladékok mennyiségét, fajtáját folyamatosan vezetni az építési naplóban. Olyan szerződések esetében, melyeknél nagyobb mennyiségű veszélyes

hulladék keletkezik, szerződéses kitételként kerül megfogalmazásra, hogy a nyertes ajánlattevőnek a veszélyes hulladékokat külön gyűjtőedényben kell tárolnia, a talajszennyezés elkerülése érdekében. Ötletként felmerült a porfogó háló alkalmazásának előírása szerződéses feltételként, azonban ennek gyakorlatba ültetése problémás, a helyi kkv-k ugyanis ilyenekkel rendszerint nem rendelkeznek, amennyiben viszont a későbbiekben ennek használata elterjed, Ajánlatkérő nem zárkózik el a szerződéses feltétel előírásától.

Következtetések

A DBR európai és hazai szabályozási környezetét, továbbá a tárgyalt konkrét építési beruházási tárgyú DBR-t szemlélve arra a következtetésre lehet jutni, hogy a jogintézmény nem kizárólag a tömegesen, folyamatosan felmerülő, pontosan meg nem határozott termékek és szolgáltatások elektronikus beszerzésére használható, hanem megfelelő indokoltság és műszaki előkészítés mellett építési beruházás tárgyában is kiválóan alkalmazható és adott esetben eszközül szolgálhat szociális-társadalmi célok eléréséhez is, továbbá *hármadik dinamikája* révén a már jól bevált eljárástípusok mellett a közbeszerzési rendszer egyik fontos ütőkártyája lehet.